នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក-អ.ជ.ត.ក

ភាគីដាក់ឯកសារ៖ ក្រុមមេធាវីការពារក្តី នួន ជា

ដាក់ជូន៖ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល

ភាសាដើម៖ អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ៖ ថ្ងៃទី ០៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 07-Sep-2015, 13:45
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ៖ សាធារណៈ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាតុលាការកំពូល៖ សាធារណៈ/Public

ចំណាត់ថ្នាក់ប្រភេទឯកសារ៖

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់បណ្តោះអាសន្ន៖

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា៖

ហត្ថលេខា៖

សំណើសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរនៅលើព្រឹត្តិការណ៍នានាដែលពិពណ៌នានៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី

ដាក់ដោយ៖

ក្រុមមេធាវីការពារក្តី នួន ជា

សុន អរុណ
Victor KOPPE
លីវ សុវណ្ណា
ព្រំ ផល្លា
Doreen CHEN
Xiaoyang NIE
Marina HAKKOU
Henri DECOEUR

ចម្លងជូន៖

សហមេធាវីការពារក្តី ខៀវ សំផន៖

គង់ សំអុន
Anta GUISSÉ
Arthur VERCKEN

សហព្រះរាជអាជ្ញា៖

ជា លាង
Nicholas KOUMJIAN

០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ត.ក

<u>**សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី**</u>

ពេជ អង្គ

Marie GUIRAUD

I. សេចក្តីផ្តើម

1. នៅថ្ងៃទី ២៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ សហមេធាវីរបស់ នួន ជា ("មេធាវីការពារក្តី") បានដាក់បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា ("បណ្តឹងសាទុក្ខ")[1] ប្រឆាំងនឹងសាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ ("សាលក្រម")[2]។ មេធាវីការពារក្តីបានជំទាស់ *ក្នុងចំណោមប្រការផ្សេងទៀត* ថា៖ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ("ស.ច.ស") បានដាក់កម្រិតដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក និងដោយខុសច្បាប់ទៅលើលទ្ធភាពរបស់ នួន ជា ក្នុងការសួរដេញដោលលើភ័ស្តុតាងប្រឆាំងនឹងរូបគាត់ និងជំរុញរឿងក្តីរបស់គាត់ក្នុងអំឡុងពេលនៃការស៊ើបអង្កេត[3]ថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបន្តរាំងការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់មេធាវីការពារក្តី ក្នុងការសួរដេញដោលលើភ័ស្តុតាងដែលបានប្រមូលបានដោយ ស.ច.ស *ក្នុងចំណោមប្រការផ្សេងទៀត* ដោយអនុញ្ញាតឲ្យសាក្សីពិនិត្យមើលឡើងវិញលើចម្លើយរបស់ពួកគេ មុនពេលផ្តល់សក្ខីកម្ម[4], ថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្រោយមកទៀតបានផ្អែកយ៉ាងច្រើនទៅលើពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងចម្លើយដទៃទៀតដែលទទួលបាននៅក្រៅក្របខ័ណ្ឌតុលាការ ដោយ (ទីមួយ) មិនបានធ្វើការពិចារណាឲ្យបានត្រឹមត្រូវជាបឋមទៅលើភ័ស្តុតាងដែលផ្តល់ជូនដោយផ្ទាល់ នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និង (ទីពីរ) ស.ច.ស នោះឡើយ[5], ថា ភ័ស្តុតាងផ្ទាល់អំពីគោលនយោបាយរបស់ ប.ក.ក ពាក់ព័ន្ធនឹងទាហាន និងអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ មានតិចតួចបំផុត ហើយជារួមគឺជាភ័ស្តុតាងដោះបន្ទុក[6] និងថា ភ័ស្តុតាងដែលថា ទាហាន និងអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរត្រូវបានកំណត់គោលដៅក្នុងការសម្លាប់នោះ គឺជារឿងរ៉ាវផ្ទាល់ខ្លួន មិនគួរឲ្យជឿជាក់បាន និងរួមមានចម្លើយដែលទទួលបាននៅក្រៅក្របខ័ណ្ឌតុលាការ និងសក្ខីកម្មចចាមអារ៉ាម<u>ទាំងស្រុង</u>[7]។ មេធាវីការពារក្តីបានជំទាស់បន្ថែមទៀតថា ភ័ស្តុតាងមួយក្នុងចំណោម ចម្លើយដែលទទួលបាននៅក្រៅក្របខ័ណ្ឌតុលាការទាំងនេះ

---

[1] ឯកសារ **F16** "បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ នួន ជា ប្រឆាំងនឹងសាលក្រម ក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១" ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ("បណ្តឹងសាទុក្ខ")។

[2] ឯកសារ **E313** "សាលក្រម សំណុំរឿង ០០២/០១") ថ្ងៃទី ០៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤។

[3] បណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ៣១-៣២, ១៣៣-១៣៤។

[4] *ដូចយោងខាងលើ* កថាខណ្ឌ ១៣៥-១៤៧។

[5] *ដូចយោងខាងលើ* កថាខណ្ឌ ១៥៤-១៧១។

[6] *ដូចយោងខាងលើ* កថាខណ្ឌ ៥៥១-៥៨០។

[7] *ដូចយោងខាងលើ* កថាខណ្ឌ ៥៨១-៥៩៦។

ពោលគឺកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សំ សិទ្ធី ពុំមាននៅក្នុងកំណត់ហេតុ ដែលចម្លើយនេះមានបំណងផ្តល់សក្ខីកម្មជាសាក្សីឃើញផ្ទាល់ភ្នែកអំពីទាហានរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន នាំខ្លួនយកទៅបាត់ ហើយបន្ទាប់មកត្រូវបានសម្លាប់ចោលដោយកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជា ក្នុងអំឡុងនៃការជម្លៀសចេញពីទីក្រុងនានា។ ដូច្នេះ មេធាវីការពារក្តីស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះកោះហៅ សំ សិទ្ធី ឱ្យចូលខ្លួនមកផ្តល់សក្ខីកម្ម[8]។ នៅថ្ងៃទី ២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ អង្គជំនុំជម្រះនេះបានយល់ស្របតាមសំណើនោះ[9]។

2. នៅថ្ងៃទី ០៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ សំ សិទ្ធី បានបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះ។ សំ សិទ្ធី បានផ្តល់សក្ខីកម្មដែលមានលក្ខណៈមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាខ្លាំង ខុសគ្នាពីភស្តុតាងនៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់គាត់ និងផ្ទុយទៅនឹងភស្តុតាងដទៃទៀតនៅក្នុងសំណុំរឿង។ គាត់មិនបានកំណត់ឈ្មោះជនរងគ្រោះណាម្នាក់ឡើយ ក្រៅតែពីឪពុកម្តាយរបស់គាត់ ទោះបីជាគាត់អះអាងថា សាច់ញាតិជាច្រើន រួមមាន ម្តាយមីង ឪពុកមា និងបងប្អូនជីដូនមួយ ត្រូវបានសម្លាប់យ៉ាងណាក៏ដោយ។ ទោះបីជាគាត់ជាមន្ត្រីនគរបាលជាន់ខ្ពស់ម្នាក់ នៅក្នុងខេត្តតែមួយនោះដែលមានការចោទប្រកាន់ថា ការកាប់សម្លាប់បានកើតឡើងយ៉ាងណាក៏ដោយ ពោលគឺគាត់ជាអធិការក្រុងកំពង់ឆ្នាំងក៏ដោយ ក៏គាត់មិនធ្លាប់បានដឹងអំពីការព្យាយាមជីករណ្តៅសាកសពនៅក្នុងពេលណាមួយចាប់តាំងពីឆ្នាំ ១៩៧៩ មកនោះឡើយ រួមទាំងរណ្តៅសាកសពរួម (ដែលគេស្គាល់យ៉ាងច្បាស់ថាជារណ្តៅគ្រាប់ បេ-៥២) ដែលក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់ត្រូវបានសន្និដ្ឋានថាកប់នៅទីនោះ។ អ្វីដែលនៅមាននៅក្នុងកំណត់ហេតុ គឺជាការរៀបរាប់ដែលមិនមានការបញ្ជាក់អះអាងទាល់តែសោះ ដែលខ្វះនូវព័ត៌មានលម្អិតសំខាន់ជាច្រើន និងមិនស៊ីសង្វាក់គ្នានៅក្នុងផ្នែកសំខាន់ៗជាមួយនឹងភស្តុតាងដទៃទៀតនៅក្នុងសំណុំរឿង រួមទាំងចម្លើយពីមុនរបស់ សំ សិទ្ធី ផ្ទាល់តែម្តង។

3. ផ្អែកតាមកាលៈទេសៈទាំងនេះ កិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមទៀត គឺមានសារៈសំខាន់ជាចាំបាច់ ដើម្បីជាមធ្យោបាយមួយក្នុងការវាយតម្លៃទៅលើភាពគួរឱ្យជឿជាក់បាននៃសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដ៏សាមញ្ញដើម្បីទទួលបាននូវភស្តុតាងដែលស៊ីសង្វាក់គ្នា ដែលបានស្នើសុំនៅក្នុងសំណើនេះ ពោលគឺស្វែងរកទីតាំងរណ្តៅសាកសព និងភស្តុតាងរូបវន្តដទៃទៀត និងស្តាប់ចម្លើយសាក្សី

---

[8] *ដូចយោងខាងលើ* កថាខណ្ឌ ៥៩៥, ៧៣០(គ)។

[9] ឯកសារ **F2/5** “សេចក្តីសម្រេចលើផ្នែកខ្លះនៃសំណើរបស់ នួន ជា សុំកោះហៅសាក្សីលើបណ្តឹងសាទុក្ខ” ថ្ងៃទី ២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ (“សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ នួន ជា សុំកោះហៅសាក្សី”)។

សំខាន់ៗ និងការស្វែងរកអត្ថបទដែល សំ សិទ្ធី សម្គាល់នៅក្នុងការសែត គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ចំពោះការវាយតម្លៃអំពីតម្លៃជាភ័ស្តុតាង និងជាមូលដ្ឋានចំពោះរាល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។ ការខកខានរបស់ ស.ច.ស និងក្រោយមកទៀត ការខកខានរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនបានបង្ហាញភ័ស្តុតាងបែបនេះ គឺមិនជាប់ពាក់ព័ន្ធទាល់តែសោះទៅនឹងកង្វះវីរិយភាពរបស់ នួន ជា។ ឋានៈរបស់ សំ សិទ្ធី ដែលជាសាក្សីឃើញផ្ទាល់ភ្នែកតែម្នាក់គត់នៅក្នុងសំណុំរឿងនេះ ចំពោះការអនុវត្តមួយដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសន្និដ្ឋានថា មានលក្ខណៈទូទៅនៅក្នុងរយៈកាលក្រោយពីរំដោះនោះ តម្រូវថា ភ័ស្តុតាងរបស់គាត់ត្រូវមានការពិនិត្យពិច័យឲ្យបានហ្មត់ចត់ ដែលនៅក្នុងសាលក្រម ពុំមានការពិនិត្យពិច័យបែបនេះទាល់តែសោះ។

II. សក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី

4. កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយ សំ សិទ្ធី បញ្ជាក់ថា សាក្សីនេះ រួមជាមួយនឹងក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់ ត្រូវបានជម្លៀសចេញពីលំនៅដ្ឋានរបស់គាត់នៅភូមិផ្ទេរ ស្រុកកំពង់ឆ្នាំង នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥[10]។ គ្រួសាររបស់គាត់បានធ្វើដំណើរដោយថ្មើរជើងអស់រយៈពេលជាងពីរសប្ដាហ៍ រហូតពួកគាត់ទៅដល់វត្តច្រកស្ដេច នៅក្នុងឃុំពាម ស្រុកសាមគ្គីមានជ័យ។ យោងតាមកំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយនេះ នៅវត្តច្រកស្ដេច កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជា បានស្នើឲ្យអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរទាំងអស់ចុះឈ្មោះដើម្បីបើកអង្ករ។ គ្រួសាររបស់ សំ សិទ្ធី ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលជាក្រុមជាមួយនឹង៦គ្រួសារផ្សេងទៀត ហើយក្រោយមកត្រូវបាននាំដើរកាន់ព្រៃ "ដែលមានខ្មែរក្រហមម្នាក់បង់កក្រមាជាអ្នកនាំផ្លូវ"។ នៅពេលទៅដល់អូរមួយនៅព្រៃរូងខ្លា បុរសៗពេញកម្លាំងនៅក្នុងក្រុមរបស់គាត់ដែលមានចំនួន១២នាក់ ត្រូវបានបញ្ជាឲ្យចូលទៅក្នុងព្រៃដើម្បីកាប់ឈើ។ សំ សិទ្ធី បានដើរតាមពួកនោះ រហូតដល់គាត់ "បានឃើញពួកខ្មែរក្រហម ៥-៦នាក់ ចេញពីក្នុងព្រៃមកភ្ជង់កាំភ្លើង" ហើយនាំបុរសៗទាំងនោះចូលទៅក្នុងព្រៃទៅ។ សំ សិទ្ធី បានរត់ត្រឡប់មករកម្ដាយរបស់គាត់វិញនៅឯអូរ។ ប្រហែលជាជិតមួយម៉ោងក្រោយមក ខ្ញុំបានឮស្នូរកាំភ្លើងបាញ់នៅក្នុងព្រៃតាមទិសដែលគេបណ្ដើរក្រុមបុរសៗទាំងនោះទៅ។ បន្ទាប់មក កម្មាភិបាលដែលនាំមនុស្សទាំង ៧ គ្រួសារនោះទៅកាន់ព្រៃរូងខ្លា បានត្រឡប់មកវិញ ហើយនាំស្ត្រី និងកុមារចូលទៅក្នុងព្រៃ ហើយពួកខ្មែរក្រហមក៏បានចេញមកភ្ជង់កាំភ្លើងទៀត

[10] ឯកសារ **E3/5201** "កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី សំ សិទ្ធី" ថ្ងៃទី ០៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៨ ("កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយ សំ សិទ្ធី") ERN 00275139-140។

បណ្ដើរក្រុមនោះទៅក្បែររណ្ដៅ បេ-៥២។ សមាជិកនៃក្រុមគ្រួសារទាំង៧គ្រួសារដែលនៅសេសសល់នេះ ត្រូវបានសម្លាប់ចោល លើកលែងតែ សំ សិទ្ធី ប្អូនស្រី១នាក់ និងប្អូនជីដូនមួយរបស់គាត់២នាក់ទៀត នៅរស់រានមានជីវិត ដោយសារតែ សំ សិទ្ធី ខ្លួនគាត់ធ្វើពុតជាស្លាប់។

5. ការរៀបរាប់នេះ តាមជាក់ស្ដែង គឺមិនទំនងទាល់តែសោះ ហើយផ្ទុយគ្នាទៅនឹងកំណត់ហេតុ។ សំ សិទ្ធី បានឆ្លើយផ្ទុយគ្នាជាច្រើនលើក ក្នុងអំឡុងពេលនៃការផ្ដល់សក្ខីកម្មរបស់គាត់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះ។

ក. សំ សិទ្ធី មិនអាចបញ្ជាក់អំពីព័ត៌មានសំខាន់បំផុត ពាក់ព័ន្ធនឹងការស្ដាប់ចម្លើយរបស់គាត់ពីសំណាក់ ស.ច.ស

6. ទោះបីជាកំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយ ដែលមានឈ្មោះ សំ សិទ្ធី ចុះកាលបរិច្ឆេទថ្ងៃទី ២៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៨ ក៏ដោយ ក៏ សំ សិទ្ធី បានផ្ដល់សក្ខីកម្មម្ដងហើយម្ដងទៀតថា គាត់ត្រូវបានសម្ភាសន៍កាលពីមួយឆ្នាំទៅពីរឆ្នាំមុន មុនពេលគាត់ចូលមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ[11]។ ទោះបីជាក្រោយពីពិនិត្យមើលឡើងវិញលើកំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយរបស់គាត់ និងបន្ទាប់ពីមានការសួរសំណួរជាច្រើនពីអង្គជំនុំជម្រះ និងមេធាវីការពារក្ដីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏គាត់បានបដិសេធថាមិនបានផ្ដល់ចម្លើយនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ ឡើយ[12]។ ទោះបីជា សំ សិទ្ធី អាចនៅចាំបានថា គាត់ត្រូវបាន "សម្ភាសន៍តែមួយដង"[13] ក៏ដោយ ក៏គាត់បានបញ្ជាក់ប្រាប់យ៉ាងជាក់លាក់ថា ការជួបសម្ភាសន៍នេះ បានកើតឡើងមិនលើសពីពីរឆ្នាំ មុនពេលគាត់ចូលមកបង្ហាញខ្លួនផ្ដល់សក្ខីកម្មនេះឡើយ ហើយគាត់ថែមទាំងបដិសេធដោយឆ្លើយផ្ទុយទៅនឹងការលើកឡើងដដែលៗរបស់មេធាវីការពារក្ដីទៀតផងថា៖ "ការជួបសម្ភាសន៍នោះ មិនមែន ៧ឆ្នាំ មុនទេ គឺ ២ឆ្នាំ មុននេះប៉ុណ្ណោះ។ តែបើនិយាយថា ៧ឆ្នាំ មុនហ្នឹង គឺខ្ញុំមិនឯកភាពទេ"[14]។

7. នៅពេលបន្តិចក្រោយមកទៀតនៅក្នុងថ្ងៃនោះ សំ សិទ្ធី ជាបណ្ដើរៗបានកែតម្រូវការចងចាំរបស់គាត់ ដើម្បីឲ្យត្រូវទៅនឹងអង្គហេតុដែលមេធាវីការពារក្ដីបានដាក់ទៅលើរូបគាត់ និងអង្គហេតុនៅ

---

[11] ឯកសារ **F1/2.1** "ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនិតិវិធីបណ្ដឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០២" (សំ សិទ្ធី) ថ្ងៃទី ០៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ (ប្រតិចារឹកនៃសក្ខីកម្មរបស់របស់ សំ សិទ្ធី") ទំព័រ ៦-៨។

[12] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៩។

[13] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៧។

[14] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៩។ សូមមើលផងដែរ ទំព័រ ១១។

ក្នុងឯកសារនៅចំពោះមុខគាត់។ ដំបូង គាត់បានកែប្រែសក្ខីកម្មរបស់គាត់ថា គាត់ត្រូវបានជួបសម្ភាសន៍តែមួយដងប៉ុណ្ណោះ ដោយអះអាងថា "មានពីរបីក្រុម"[15] ចុះទៅជួបសម្ភាសន៍គាត់ហ្នឹង។ ទោះបីជាគាត់ពីដំបូងមិនអាចចាំបានអំពីព័ត៌មានលម្អិតនៃក្រុមការងារណាមួយក្នុងចំណោម "ក្រុមការងារ" ទាំងនេះក៏ដោយ ក៏ក្រោយមកទៀតគាត់បានបញ្ជាក់ថា "ក្រុមខ្លះមកពីសារព័ត៌មាន ហើយក្រុមខ្លះទៀតមកពីអង្គការ"[16]។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ពីដំបូងគាត់បានអះអាងថា ក្រុមការងារទាំងអស់នេះ បានដឹងអំពីរឿងរ៉ាវរបស់គាត់តាមរយៈអត្ថបទសារព័ត៌មាន ដែលចុះផ្សាយប្រហែលជាពីរឆ្នាំមុនការចូលមកបង្ហាញខ្លួនរបស់គាត់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះ[17]។ ប៉ុន្តែ នៅពេលចុងបញ្ចប់នៅថ្ងៃនោះ សំ សិទ្ធី បានកែប្រែចម្លើយវិញ៖ គាត់បានសន្និដ្ឋានថា តាមពិត គាត់ត្រូវបានគេ "ជួបសម្ភាសន៍៧ឆ្នាំមុនមួយដង ហើយ ២ ឆ្នាំមុនហ្នឹងមួយដង"[18]។

8. ភាពផ្ទុយគ្នាទាំងនេះចំពោះបញ្ហាដ៏សាមញ្ញមួយដូចជាកាលបរិច្ឆេទនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់ សំ សិទ្ធី ពីសំណាក់ ស.ច.ស បានបង្ហាញឲ្យឃើញនូវលក្ខណៈមួយដែលគួរឲ្យព្រួយបារម្ភណ៍នៃព្រឹត្តិការណ៍នានាដែលកើតឡើងបន្តបន្ទាប់មកទៀត។ សំ សិទ្ធី មិនត្រឹមតែឆ្លើយផ្ទុយគ្នាទាំងនៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយនៅក្នុងសំណុំរឿង និងសក្ខីកម្មរបស់គាត់ផ្ទាល់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលប៉ុណ្ណោះទេ តែថែមទាំងបានបង្ហាញឲ្យឃើញថា ខ្លួនគាត់ងាយទទួលយកនូវការលើកឡើង និងយល់ស្របតាមរាល់ការរៀបរាប់អំពីព្រឹត្តិការណ៍នានាដែលដាក់បង្ហាញដល់រូបគាត់នៅក្នុងតុលាការទៀតផង សូម្បីនៅពេលដែលវាមានលក្ខណៈផ្ទុយគ្នាទាំងស្រុងទៅនឹងចម្លើយពីមុនដែលបានផ្តល់ជូនតែត្រឹមពីរបីនាទីមុននោះប៉ុណ្ណោះ។ នេះគឺជាការពិចារណាដ៏សំខាន់មួយ នៅក្នុងការវាយតម្លៃរបស់អង្គជំនុំជម្រះនេះ អំពីភាពគួរឲ្យជឿជាក់បានរបស់សាក្សីម្នាក់ដែលអះអាងថា ពិពណ៌នាអំពីព្រឹត្តិការណ៍នានាដែលត្រូវបានរាយការណ៍ថាបានកើតឡើងយ៉ាងទូលំទូលាយនោះ។

ខ. សំ សិទ្ធី បានរៀបរាប់ផ្ទុយគ្នាទាំងស្រុងអំពីព្រឹត្តិការណ៍នានា បន្ទាប់ពីក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់បាន

---

[15] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៥១។

[16] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៥៣។

[17] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៤៩-៥១ ("គេចុះមកជួបសម្ភាសន៍ខ្ញុំ ដោយសារមានការចុះផ្សាយក្នុងទំព័រកាសែត។ មានពីរបីក្រុមឯណោះចុះមកជួបសម្ភាសន៍ខ្ញុំ") ទំព័រ ៥៣ ("ហើយអ្នកដែលទៅជួបសម្ភាសន៍ខ្ញុំហ្នឹង គឺទៅសម្ភាសន៍ខ្ញុំក្នុងអំឡុង ២ឆ្នាំមុន។ មានពីរបីក្រុមឯណោះទៅជួបសម្ភាសន៍ខ្ញុំហ្នឹង គឺមានទាំងក្រុមអ្នកសារព័ត៌មាន និងក្រុមខាងអង្គការ")។

[18] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ១១០។

មកដល់ព្រៃរូងខ្លា

9. ទោះបីជាមេធាវីការពារក្ដីបានសួរសំណួរបើកជាច្រើន ពាក់ព័ន្ធនឹងលំដាប់លំដោយនៃព្រឹត្តិការណ៍នានាដែលបានកើតឡើង ចាប់ពីពេលដែល សំ សិទ្ធី ចាកចេញពីវត្តច្រកស្ដេច រហូតដល់គាត់រត់គេចខ្លួនពីព្រៃរូងខ្លាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏សាក្សីរូបនេះបានបដិសេធជាច្រើនលើកមិនផ្ដល់នូវព័ត៌មានលម្អិតដែលស៊ីសង្វាក់គ្នាសូម្បីតែបន្ដិចឡើយ។ គាត់ពុំបានបញ្ជាក់អំពីការបែកចេញពីឪពុករបស់គាត់ ការដើរឆ្លងកាត់ទន្លេ ការដើរតាមបុរសៗពេញកម្លាំងទាំងនោះ ការឃើញមនុស្សប្រដាប់ដោយកាំភ្លើងចេញពីក្នុងព្រៃ និងការរត់ទៅពន្យល់ប្រាប់ម្ដាយរបស់គាត់ដោយឥតប្រយោជន៍អំពីគ្រោះថ្នាក់ដែលនឹងកើតឡើងក្នុងពេលឆាប់ៗខាងមុខ។ ផ្ទុយទៅវិញ គាត់បាន រៀបរាប់អំពីលំដាប់លំដោយនៃព្រឹត្តិការណ៍ជាហូរហែដែលមានលក្ខណៈមិនច្បាស់លាស់ទាល់តែសោះ ដោយចាប់ផ្ដើមពីការចេញដំណើររបស់គាត់ពីវត្តច្រកស្ដេច រហូតទៅដល់ការសម្លាប់ក្រុមគ្រួសារទាំង៧គ្រួសារនោះនៅទីកន្លែងមួយនៅព្រៃរូងខ្លា។ ការសន្ទនាគ្នាខាងក្រោមនេះ អំពីការធ្វើដំណើរដោយថ្មើរជើងប្រហែលជាមួយម៉ោងចេញពីវត្តច្រកស្ដេចឆ្ពោះទៅព្រៃរូងខ្លា គឺជាឧទាហរណ៍បញ្ជាក់៖

ស. ដូច្នេះលោក និងក្រុមគ្រួសាររបស់លោកចាកចេញពីវត្តច្រកស្ដេច។ សូមប្រាប់តុលាការមកថាមានអ្វីកើតឡើង?

ឆ. បាទ នៅពេលដែលចេញផុតពីវត្តច្រកស្ដេចទៅ គឺគេយកផ្លូវអូរមួយ ហើយគេឲ្យយើងដាក់សម្ពាយសម្ភារៈហ្នឹងនៅខាងត្បូងអូរ ហើយគេឲ្យយើងដើរទៅ--ខាងជើងអូរហើយគេនាំតែមនុស្សដែលគ្មានកាន់បង្វេចអីទៅជាមួយទេ ឆ្លងអូរទៅខាងត្បូង។ ឆ្លងអូរទៅខាងត្បូង នៅពេលដែលឆ្លងមាត់អូរហ្នឹងទៅ គឺកងកម្លាំងយោធាគេដែលប្រើប្រាស់ដោយអាវុធនោះ គេមកឆ្មក់យកតែម្ដង យកទៅសម្លាប់តែម្ដង។

[...]

ស. មិនអីទេលោកសាក្សី ខ្ញុំបន្តទៅមុខទៀត។ លោកដើរជាមួយគ្រួសារចំនួនប្រាំពីរគ្រួសារ។ ដូច្នេះខ្ញុំចង់ដឹងថា តើមានអ្វីកើតឡើងបន្តទៀត?

ឆ. <u>អត់មានអីកើតឡើងតទៅទៀតទេ</u> ពីព្រោះគេសម្លាប់ចោលអស់ហើយ។ ហើយខ្ញុំហ្នឹងរួចពីស្លាប់។ សល់ពីស្លាប់ហ្នឹងបួននាក់ ប្អូនស្រីពីរ ជីដូនមួយពីរនាក់ និងបងប្អូនបង្កើតខ្ញុំពីរនាក់ប្រុសមួយស្រីមួយ។

ស. លោកសាក្សី លោកជាអធិការប៉ូលីស លោកដឹងទេថាខ្ញុំកំពុងសួរលោកលម្អិត ដូច្នេះសូម

លោកជម្រាបឱ្យបានលម្អិតបន្តិចថាមានអ្វីកើតឡើង។ លោកនិយាយថា លោកដើរទៅជាមួយក្រុមគ្រួសារចំនួនប្រាំពីរគ្រួសារ ដូច្នេះតើលោកអាចប្រាប់លម្អិតបានទេថាបន្ទាប់មកតើមានអ្វីកើតឡើង? តើលោកឃើញអ្វី? តើលោកឮអ្វី?

ឆ. ខ្ញុំបានឃើញថា នៅពេលដែលធ្វើដំណើរទៅ គឺមានកងទ័ពប្រដាប់អាវុធ ពេលឆ្លងអូរមួយហ្នឹងទៅ គឺមានកងទ័ពប្រដាប់អាវុធមកភ្ជង់យកទៅចូលក្នុងរូងព្រៃខ្លាហ្នឹងឯង ហើយធ្វើការកាប់សម្លាប់ បាញ់សម្លាប់។

ស. មានម្តងនោះលោកនិយាយថា លោកឃើញទាហានប្រដាប់អាវុធ។ តើពួកគេធ្វើអ្វី? ពួកគេនិយាយអ្វី? សូមលោកជម្រាបដល់តុលាការឱ្យបានច្បាស់ នៅពេលដែលក្រុមប្រជាជនហ្នឹងឃើញទាហានទាំងអស់ហ្នឹង តើមានអ្វីកើតឡើង?

ឆ. បាទ នៅពេលដែលគេបណ្តើរទៅ គឺគេភ្ជង់កាំភ្លើងយើងទៅ ហើយគេប្រាប់ថាឱ្យដើរទៅមុខត្រង់ កុំរត់ បើរត់បាញ់ចោល។ នៅពេលដែលគេបណ្តើរយើងទៅដល់ គេឱ្យយើងអង្គុយម៉ុំទាំងប្រាំពីរគ្រួសារហ្នឹងគឺអង្គុយម៉ុំ[19]។

10. សំខាន់ជាងនេះទៀត សំ សិទ្ធី បានប្រកាន់ខ្ជាប់ទៅនឹងការរៀបរាប់អំពីព្រឹត្តិការណ៍នេះ សូម្បីតែបន្ទាប់ពីគាត់ត្រូវបានចោទសួរនូវសំណួរយ៉ាងជាក់លាក់អំពីប្រតិកម្មរបស់ឪពុករបស់គាត់ ដែលត្រូវបានសន្និដ្ឋានថាបានស្លាប់បាត់ទៅហើយ ជាមួយនឹងទាហាននៃកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជា ដែលបានបណ្តើរគាត់យកចេញទៅពីអូរនៅព្រៃរូងខ្លានោះ៖

ស. តើប្រជាជននៅក្នុងក្រុមហ្នឹងមានប្រតិកម្មអ្វីដែរ? តើមានការពិភាក្សាគ្នារវាងឪពុកលោកនិងទាហានទាំងអស់នោះដែរឬទេ? តើមានអ្វីកើតឡើង?

ឆ. អត់បានពិភាក្សាគ្នាអីទេ ព្រោះយើងអត់មានអាវុធអីជាប់ខ្លួន សូម្បីតែកាំបិត ពូថៅហ្នឹងក៏អត់មានផង គឺគេឱ្យដាក់សម្ភារៈហ្នឹងម៉ុំ ហើយខាងជើងអូរ ហើយគេនាំមនុស្សហ្នឹងដើរទៅខាងត្បូងអូរ។ ក្រោយពេលដើរទៅខាងត្បូងអូរហើយ មានកម្លាំងប្រដាប់អាវុធនោះ មក

---

[19] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ២២-២៤។ ការរៀបរាប់មិនច្បាស់លាស់ស្រដៀងគ្នានេះដែរ មានពាសពេញនៅក្នុងសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី។ សូមមើល ឧទាហរណ៍ ដូចយោងខាងលើ ទំព័រ ១៥-១៦ ("ដល់តែពេលដើរទៅដល់ព្រៃរូងខ្លា យើងធ្វើដំណើរតាំងពីម៉ោងមួយ រហូតទៅដល់ព្រៃរូងខ្លានេះ គឺគេឱ្យយើងដាក់សំពាយ បង្វេចនៅម្ខាងអូរខាងនេះ ខាងជើង ហើយគេឱ្យដើរតែខ្លួនចេញទៅខាងត្បូងអូរ។ នៅពេលដើរទៅដល់ខាងត្បូងអូរនោះ គឺមានកងទ័ពប្រដាប់អាវុធ មកភ្ជង់ ហើយឱ្យអង្គុយម៉ុំ ហើយគេបាញ់ផ្ទុចសម្លាប់ទាំងអស់")។

ភ្លង់យកទៅសម្លាប់តែម្តង[20]។

11. បន្ទាប់ពីមេធាវីការពារក្តីរម្លឹកគាត់ពីខ្លឹមសារនៃកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់គាត់ ទើប សំ សិទ្ធី នឹកឃើញភ្លាមថាបានពន្យល់ថា ដំបូងគេបំបែកឪពុកគាត់ចេញពីអ្នកផ្សេងទៀតនៅក្នុងក្រុម រួមជាមួយមនុស្សប្រុសពេញវ័យផ្សេងទៀត[21]។ មិនមែនជាប្រការគួរឱ្យភ្ញាក់ផ្អើលទេ សក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី ចំពោះផ្នែកនេះនៃសាច់រឿងរបស់ខ្លួនមានការប្រែប្រួលជាបន្តបន្ទាប់ ក្នុងអំឡុងពេលនៃការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់គាត់ និងនៅក្នុងចំណុចសំខាន់ៗ គាត់បានឆ្លើយងាកចេញពីកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់គាត់។ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយបានបង្ហាញថា នៅពេលគាត់ទៅតាមឪពុកគាត់ សាក្សី "បានឃើញពួកខ្មែរក្រហម ៥-៦ នាក់ ចេញពីក្នុងព្រៃមកភ្លង់កាំភ្លើង" បណ្តាលឱ្យគាត់រត់ទៅម្តាយគាត់វិញ។ ប្រហែលជិតមួយម៉ោងក្រោយមក គាត់បានឮសូរកាំភ្លើង ដែលធ្វើឱ្យគាត់សន្និដ្ឋានថា ឪពុកគាត់បានស្លាប់ហើយ[22]។ សក្ខីកម្មរបស់គាត់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះខុសគ្នាទាំងស្រុង៖

> នៅពេលដែលខ្ញុំរត់តាមឪពុកខ្ញុំទៅហ្នឹង គឺគេដេញឲ្យមកក្រោយវិញ ដោយសារយើងនៅតូច។ គេយកតែមនុស្សដែលពេញកម្លាំងទៅកាប់ឈើ ធ្វើជម្រកនៅ។ ហើយដល់ពេលខ្ញុំឈរមើលគេ ខ្ញុំលបឈរមើលគេ ក្រោយពេលគេយកឪពុកខ្ញុំចូលដល់ព្រៃខ្លាហ្នឹងហើយ គេបាញ់សម្លាប់ហើយ ខ្ញុំរត់មកក្រោយវិញ។ ដល់ខ្ញុំរត់មកក្រោយវិញ ខ្ញុំមកប្រាប់មីងមាម៉ែម្តាយនៅខាងក្រោយឲ្យនាំគ្នារត់ គាត់មិនរត់។ ហើយគេសម្លាប់ឪពុកខ្ញុំអស់ហើយ[23]។

មួយម៉ោងក្រោយមក សាក្សីបានផ្តល់សក្ខីកម្មទីបីថា៖

> គេយកតែមនុស្សពេញកម្លាំងយកទៅមុន ជាប្រុស យកទៅមុន។ ហើយខ្ញុំហ្នឹងតូចជាងគេរត់តាមឪពុកទៅ ហើយគេដេញមកក្រោយវិញ ដេញឲ្យមកនៅជាមួយម្តាយវិញ អត់ឲ្យទៅជាមួយឪពុកទេ។ តែខ្ញុំមិនមក ខ្ញុំនៅលួចមើលសកម្មភាពហ្នឹងបណ្តើរចូលផុតព្រៃផុតអូរហ្នឹងទៅ គឺប្រាំមួយនាក់ហ្នឹងចេញមកភ្លង់យកទៅតែម្តង។ ហើយមួយស្របក់ក្រោយមក ឮសូរផ្ទុះអាវុធ ខ្ញុំរត់មកប្រាប់ម្តាយ មីងមាខាងក្រោយនេះ ថាឲ្យនាំគ្នារត់ទៅគេយកប៉ាទៅបាញ់ចោលអស់ហើយ។ គាត់អត់ជឿ [...]។ គ្រាន់តែពេលដែលបាញ់ប្រាវ

[20] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ២៤។

[21] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ២៥។

[22] កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់ សំ សិទ្ធី លេខ ERN 00275139។

[23] ប្រតិចារឹកសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី ទំព័រ ៣៥ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

ហើយ ខ្ញុំរត់មកក្រោយវិញ ខ្ញុំមកប្រាប់គាត់ឲ្យនាំគ្នារត់ ហើយគាត់មិនជឿខ្ញុំ[24]។

សំ សិទ្ធី មិនអាចចងចាំថាតើគាត់ភ័យខ្លាចដោយបានឃើញកម្មាភិបាលមានកាំភ្លើង ឬដោយសារឪពុកគាត់ត្រូវបានសម្លាប់យ៉ាងព្រៃផ្សៃនោះទេ។ គាត់មិនអាចចងចាំថាតើគាត់រត់ដោយសារការតាំងចិត្តរបស់ខ្លួន ឬដោយសារមានគេដេញគាត់ទេ។ គាត់មិនអាចចងចាំថាតើគាត់បាននៅរង់ចាំយ៉ាងអំណត់ជាមួយម្ដាយ និងមីងគាត់រយៈពេលមួយម៉ោងពេញ រហូតដល់ពេលគាត់ឮស្នូរកាំភ្លើងពីចម្ងាយ ឬយ៉ាងណា តើគាត់បានលាក់ខ្លួននៅក្នុងព្រៃ និងត្រឡប់ទៅជួបម្ដាយគាត់វិញក្រោយពេលឮស្នូរកាំភ្លើងទាំងនោះ ឬយ៉ាងណា ឬតើគាត់បានឃើញការសម្លាប់បង្ហូរឈាមឪពុកគាត់មុនពេលគាត់ត្រឡប់ទៅជួបម្ដាយគាត់វិញ ដែលគេសន្មតថា ប្រកបដោយការភ័យស្លន់ស្លោអារម្មណ៍ក្ដុកក្ដួល ឬយ៉ាងណាទេ។

12. នៅពេលប្រឈមមុខនឹងចម្លើយផ្ទុយគ្នាទាំងនេះ សំ សិទ្ធី មិនអាចធ្វើឲ្យចម្លើយទាំងនេះស្របគ្នាបានទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ គាត់បានប្ដូរចម្លើយរបស់ខ្លួនទៅតាមសក្ខីកម្មដែលគាត់បានផ្ដល់នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយ បន្ទាប់ពីមេធាវីការពារក្ដីបានអានផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធឲ្យគាត់ស្ដាប់ភ្លាម។ យុទ្ធវិធីនេះដូចបេះបិទទៅនឹងយុទ្ធវិធីដែលគាត់បានប្រើ ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងការរម្លឹកពីមុនរបស់មេធាវីដែលថា ប្រុសៗត្រូវបានបំបែកពីស្ត្រីមុនពេលយកទៅសម្លាប់[25]។ ហេតុនេះ សំ សិទ្ធី បានផ្ដល់សក្ខីកម្មថា គាត់បានទៅតាមឪពុកគាត់ រហូតគាត់បានឃើញកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធចេញពីក្នុងព្រៃ និងដកអាវុធចេញមក (មិនមែនពេលគាត់ឮស្នូរកាំភ្លើង ឬនៅពេលគាត់ឃើញកាំភ្លើងបានបាញ់ចេញទេ) ទើបគាត់រត់ត្រឡប់ទៅជួបម្ដាយគាត់វិញ (ជំនួសឲ្យការដេញទៅវិញ) ហើយថា គាត់បានឮស្នូរកាំភ្លើងប្រហែលមួយម៉ោងក្រោយពេលគាត់បានទៅជួបម្ដាយវិញហើយ (មិនមែនថា គាត់បានរត់ត្រឡប់ទៅជួបម្ដាយវិញភ្លាម ក្រោយពេលគាត់បានឮស្នូរកាំភ្លើងទេ)។ សាក្សីណាដែលនិយាយសម្របសាច់រឿងរបស់ខ្លួន ទៅតាមអ្វីដែលគេបង្ហាញឲ្យគាត់ឃើញ សាក្សីនោះមិនគួរឲ្យជឿជាក់បានទេ។

13. សំ សិទ្ធី បានឆ្លើយផ្ទុយបន្ថែមទៅទៀតទៅនឹងសក្ខីកម្មរបស់គាត់ពីពេលដែលសមាជិកគ្រួសារគាត់ត្រូវបានបំបែកនៅអូរក្នុងព្រៃរូងខ្លា ជាមួយមនុស្សប្រុសពេញវ័យផ្សេងទៀត។ នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយរបស់គាត់ សំ សិទ្ធី អះអាងថា ក្រោយពេលប្រុសៗត្រូវបាននាំទៅព្រៃរូងខ្លា នៅសល់

[24] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៦១។

[25] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៦២ ដល់ ៦៥។

តែ "នារីៗ និងកុមារ" ទេ[26]។ គាត់ពិពណ៌នាស្រដៀងគ្នាពីពេលវិលត្រឡប់ទៅ "ក្រុមនារីៗ រួមទាំងម្តាយ និងប្អូនៗខ្ញុំផង ដែលមានមនុស្សប្រហែល ៣០ នាក់" ក្រោយពេលតាមប្រុសៗទៅក្នុងព្រៃ[27]។ ប៉ុន្តែ ក្នុងអំឡុងពេលគាត់មានវត្តមាននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះ សំ សិទ្ធី បានផ្តល់សក្ខីកម្មជាច្រើនដងថា "មា" នៅជាមួយម្តាយ និងមីងគាត់ ក្រោយពេលឪពុកគាត់ត្រូវបានសន្មតថា ត្រូវបានយកទៅសម្លាប់[28]។ គាត់អះអាងថា គាត់នៅចាំបានយ៉ាងជាក់លាក់ថា គាត់មានវត្តមាននៅ "កន្លែងសម្លាប់មនុស្ស" ដែល "ម្តាយ មីងមា" របស់គាត់គឺ "ត្រូវគ្រាប់កាំភ្លើង"[29]។ ត្រឹមតែជាងបីម៉ោងក្រោយមក សំ សិទ្ធី បានឆ្លើយផ្ទុយម្តងទៀតទៅនឹងចម្លើយពីមុនរបស់ខ្លួន ដោយឆ្លើយត្រឡប់ទៅរកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់គាត់ ដោយអះអាងថា មាគាត់ និងកូនៗរបស់ពួកគេដែលធំដឹងក្តី ត្រូវបាននាំយកទៅជាមួយប្រុសៗ[30]។ បន្ទាប់មក គាត់ "បានរត់មកក្រោយវិញ មកប្រាប់ម្តាយ និងមីងខ្ញុំ" មាគាត់លែងមានវត្តមានហើយ "ថាគេយកប៉ាទៅសម្លាប់ហើយ"[31]។

គ. **សំ សិទ្ធី បានផ្តល់សក្ខីកម្មមិនស្របគ្នាសោះទាក់ទិននឹងសមាជិកគ្រួសារគាត់ដែលបានរស់រានមានជីវិត**

14. សំ សិទ្ធី ក៏បានផ្តល់សក្ខីកម្មផ្ទុយគ្នាដែលទាក់ទិននឹងចំនួន និងអត្តសញ្ញាណសមាជិកគ្រួសារគាត់ដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីឧបទ្ទវហេតុដែលបានចោទប្រកាន់នោះ។ សំ សិទ្ធី បានផ្តល់សក្ខីកម្មថា គាត់ជាកូនច្បងក្នុងចំណោមកូនប្រាំនាក់ ដែលមានប្អូនស្រីពីរនាក់ និងប្អូនប្រុសពីរនាក់[32]។ គាត់បានផ្តល់សក្ខីកម្មថា នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ គាត់រស់នៅជាមួយប្អូនបួននាក់ និងឪពុកម្តាយគាត់ក្នុងផ្ទះតែមួយ[33]។ សំ សិទ្ធី អះអាងថា ក្នុងអំឡុងពេលមានឧបទ្ទវហេតុនៅព្រៃវង់ខ្លា

---

[26] កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់ សំ សិទ្ធី លេខ ERN 00275139។

[27] *ដូចយោងខាងលើ* លេខ ERN 00275139។

[28] ប្រតិចារឹកសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី ទំព័រ ៣៥។ ទោះបី មិនច្បាស់ទាំងស្រុងក្នុងអំឡុងពេល សំ សិទ្ធី ផ្តល់សក្ខីកម្មថាតើ "មា" ដែលគាត់ពិពណ៌នានោះ ជាបងប្អូនប្រុសរបស់ឪពុកម្តាយគាត់ ឬសាច់ញាតិប្រុសៗផ្សេងទៀតរបស់គាត់ ឬយ៉ាងណាក៏ដោយ តែច្បាស់ថា អ្នកទាំងនោះជាមនុស្សប្រុស។

[29] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៣៨។

[30] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៩០, ១១៧។

[31] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ២៦ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

[32] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ១២, ៨៩។

[33] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៨៩។

"ប្អូនពីរនាក់ត្រូវសម្លាប់"[34]។ ប៉ុន្តែ សំ សិទ្ធី ក៏បានផ្តល់សក្ខីកម្មថា ក្នុងចំណោមប្អូនគាត់ប្អូននាក់នៅរស់តែម្នាក់ទេ[35]។ ហេតុនេះ សំ សិទ្ធី មិនបានផ្តល់សក្ខីកម្មស៊ីសង្វាក់គ្នាទេ សូម្បីតែចំនួនប្អូនគាត់ត្រូវបានសម្លាប់ប៉ុន្មាននាក់នោះ។

ឃ. សំ សិទ្ធី ផ្តល់សក្ខីកម្មផ្ទុយគ្នាពីការដែលគាត់វិលត្រឡប់ទៅវត្តច្រកស្តេច

15. សំ សិទ្ធី បានផ្តល់សក្ខីកម្មថា នៅពេលគាត់គេចផុតពីរណ្តៅគ្រាប់ បេ-៥២ គាត់បានវិលត្រឡប់ទៅវត្តច្រកស្តេច ជាកន្លែងតែមួយដែលគាត់ និងគ្រួសារគាត់បានបែកគ្នាឆ្ពោះទៅព្រៃរូងខ្លា។ សំ សិទ្ធី បានផ្តល់សក្ខីកម្មថា ការធ្វើដំណើរពីវត្តច្រកស្តេចទៅព្រៃរូងខ្លាចំណាយពេលពីមួយទៅពីរម៉ោង[36]។ ប៉ុន្តែ សំ សិទ្ធី ក៏បានប្រាប់ ស.ច.ស ថា ដើម្បីធ្វើដំណើរតាមផ្លូវដដែលនេះត្រូវមកវិញ ពីព្រៃរូងខ្លាទៅវត្តច្រកស្តេច "ពួកខ្ញុំទាំងប្អូននាក់បងប្អូនបានវត់អស់រយៈពេលមួយយប់ទើបទៅដល់វត្តច្រកស្តេចវិញ"[37]។

16. បន្ទាប់មក សំ សិទ្ធី បានផ្តល់សក្ខីកម្មផ្ទុយគ្នាយ៉ាងច្បាស់ពីរបៀបដែលគេផ្តល់ព័ត៌មានពីការសម្លាប់មនុស្សនៅព្រៃរូងខ្លា ដល់មនុស្ស "រាប់ពាន់" នាក់ដែលបានប្រមូលផ្តុំគ្នានៅវត្តច្រកស្តេច។ ដំបូង សំ សិទ្ធី ផ្តល់សក្ខីកម្មជាច្រើនដងថា នៅពេលគាត់វិលត្រឡប់ទៅវត្តច្រកស្តេចវិញ ប្រជាជនដែលនៅប្រមូលផ្តុំគ្នានៅទីនោះបានដឹងរួចហើយថា ឪពុកម្តាយគាត់បានស្លាប់ទៅហើយ។ គាត់បានពន្យល់ថា៖

> ខ្ញុំដឹកនាំចូលទៅកាន់វត្តច្រកស្តេចនោះវិញ។ ទៅដល់វត្តច្រកស្តេចនោះហើយ មានអ្នកស្គាល់ដែលជាៗបងប្អូនសាច់ញាតិ។ មានអ្នកស្គាល់គេឃើញខ្ញុំត្រូវគេបណ្តើរទៅចែកអង្ករហើយ ជម្លៀសចេញទៅហើយ គេសួរៗរកឪពុកម្តាយ។ គេសួររកឪពុកម្តាយ ខ្ញុំសល់បងប្អូនប្អូននាក់ហ្នឹង ក៏សុំបាយគេហូបអីហើយ ខ្ញុំឡើបប្រាប់គេថា ឪពុកម្តាយខ្ញុំត្រូវគេយកទៅបាញ់ចោលអស់ហើយ។ ហើយនៅពេលនោះ កម្លាំងសន្តិសុខរបស់គាត់ គឺតាមស្រាវជ្រាវៗរកក្មេងប្អូននាក់ហ្នឹង[38]។

គាត់បានពន្យល់ម្តងទៀតថា៖

---

[34] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ១២។

[35] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៤០, ៤៣ ដល់ ៤៤។

[36] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៥៨ ដល់ ៥៩។

[37] កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់ សំ សិទ្ធី លេខ ERN 00275140។

[38] ប្រតិចារឹកសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី ទំព័រ ១៦។

ចេញពីរណ្ដៅសាកសពហ្នឹងមក គឺនាំគ្នាដឹកដៃប្អូនរត់ចូលទៅក្នុងវត្តហ្នឹង វត្តច្រកស្ដេច ហ្នឹងវិញ ព្រោះវាដល់ម៉ោងឃ្លានហើយ។ ដល់តែចូលក្នុងហ្នឹងវិញ មានអ្នកស្គាល់ហ្នឹងគេឱ្យបាយ ឱ្យទឹក។ ហើយអ៊ីចឹងហើយ ខ្ញុំគ្រាន់តែបានតែខ្សឹបប្រាប់គេ ហើយដឹកនាំប្អូនរត់ជុំវិញហ្នឹងទាំងអស់ ដើរពីកន្លែងចល័តពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយ[39]។

17. ប៉ុន្តែ ក្រោយមក សំ សិទ្ធី បាននិយាយផ្ទុយពីនោះវិញថា៖

គេមិនសួរថា ប៉ាម៉ាក់ឯងទៅណា? ហើយខ្ញុំមិនលបខ្សឹបប្រាប់គេថា ប៉ាម៉ាក់ខ្ញុំគេយកទៅសម្លាប់ចោលអស់ហើយ។ ហើយនៅពេលនោះ វាឮពីក្អែកមួយក្អែកដប់ហើយហ្នឹង។ ឮពីម្នាក់ឆ្លើយទៅម្នាក់ ម្នាក់សួរម្នាក់ វាឆ្អើលពេញវត្តហ្នឹងទៅ ហើយខ្ញុំក៏ដឹកដៃប្អូនហ្នឹងរត់ ដើរក្រឡឹងជុំវិញវត្តហ្នឹង គេចខ្លួន[40]។

18. សំខាន់ជាងនេះគឺថា ភាពចាំបាច់នៃការឆ្លើយផ្ទុយគ្នានេះលើសពីសំណួរធម្មតាដែលថា តើប្រជាជនដែលប្រមូលផ្ដុំគ្នានៅវត្តនោះបានដឹងពីព្រឹត្តិការណ៍នៅព្រៃរូងខ្លា មុនពេល សំ សិទ្ធី ទៅដល់ ឬយ៉ាងណា។ សំ សិទ្ធី បានផ្ដល់សក្ខីកម្មទាំងនោះនៅចំពោះមុខ ស.ច.ស និងអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលថា ពេលគាត់ត្រឡប់ទៅដល់វត្ត "ព័ត៌មានអំពីការសម្លាប់ឪពុកម្ដាយខ្ញុំ និងមនុស្សផ្សេងទៀត បានលេចឮពេញវត្ត បណ្ដាលឱ្យមានការជ្រួលច្របល់"[41]។ ការជ្រួលច្របល់នេះនាំឱ្យកងទ័ពជាតិរំដោះប្រជាជនកម្ពុជា ប្រកាសដាក់មេក្រូ ដោយព្រមានប្រាប់អ្នកជុំគ្នាកុំឱ្យជឿការឃោសនានេះ ហើយចុងក្រោយ ប្រជាជនរាប់ពាន់នាក់ចេញទៅរកភូមិកំណើតរបស់ខ្លួនវិញ។ ការកំណត់ពេលវេលានៃលំដាប់លំដោយទាំងមូលនេះអាស្រ័យលើការអះអាងរបស់ សំ សិទ្ធី ដែលថា គាត់បានពិពណ៌នាពីការសម្លាប់សាច់ញាតិដែលមិនបានដឹងព័ត៌មាននៅវត្តច្រកស្ដេច ក្រោយពេលគាត់បានទៅដល់ ដោយបណ្ដាលឱ្យសាច់រឿងនេះ "ឮពីម្នាក់ទៅម្នាក់" និងឆ្អើលនាំគ្នាចេញពីវត្ត។ ប៉ុន្តែ សក្ខីកម្មភាគច្រើនរបស់ សំ សិទ្ធី នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះគឺព័ត៌មានដែលបណ្ដាលឱ្យមានការភ័យស្លន់ស្លោត្រូវបានដឹងរួចជាស្រេចទៅហើយ នៅពេលគាត់ទៅដល់វត្តនោះវិញ។ ចំណុចនេះផ្ទុយពីសុភវិនិច្ឆ័យដែលជឿថា សំ សិទ្ធី គ្រាន់តែច្រឡំអំពីព័ត៌មានលម្អិតសំខាន់នេះ ដែលបានសន្មតថាមានផលវិបាកសំខាន់ទាំងនេះ និងការរៀបចំឈុតឆាកសម្រាប់ដំណាក់កាលបន្ទាប់នៃដំណើររបស់គាត់។

---

[39] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ៤០។

[40] *ដូចយោងខាងលើ* ទំព័រ ១១៨។

[41] កំណត់ហេតុស្ដាប់ចម្លើយរបស់ សំ សិទ្ធី លេខ ERN 00275140។

ង. ពុំមានភស្តុតាងបញ្ជាក់

19. រួមជាជាមួយភាពចន្លោះប្រហោង និងមិនស៊ីសង្វាក់យ៉ាងខ្លាំងទាំងនេះ គឺពុំមានភស្តុតាងណាបញ្ជាក់ទាល់តែសោះ។ ពុំមានសាក្សី ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ជនរងគ្រោះ ឬអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវណានិយាយថាមានការប្រមូលផ្ដុំ "វាប់ពាន់" គ្រួសារនៅវត្តច្រកស្ដេច ហើយក៏ពុំមានការសម្លាប់នៅក្នុងបរិវេណវត្តនោះដែរ។ ពុំមានរកឃើញថាមានរណ្ដៅសាកសពរួម ហើយការពិតមិនទាំងមានសាកសពមួយផងទេ។ ពុំមានការលើកឡើងពីវត្តច្រកស្ដេចនៅក្នុងសំណុំរឿង សម្រាប់គោលបំណងណាមួយទេ។ មានការលើកឡើងតែមួយគត់អំពីច្រកស្ដេចដែលគួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍ពីជនភៀសខ្លួនម្នាក់ដែលត្រូវបានសម្ភាសដោយ Heder និង Matsushita ដែលបានផ្លាស់ទៅនៅក្នុងភូមិនោះនៅខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧៣ និង "មិនដែលឮថាមានចាប់ភ្ជាក់ងារខ្មាំង ឬទាហាន លន់ នល់ អ្វីទេ"[42]។

20. ភស្តុតាងតែមួយគត់ដែលមានផ្ទុយពីសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី ដោយត្រង់ៗតែម្ដង។ បើតាមគម្រោងគូសផែនទីរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា (DC-Cam) មានកន្លែងសម្លាប់មនុស្សមួយនៅកំពង់ឆ្នាំងដែលមានឈ្មោះថាព្រៃរូងខ្លា តែកន្លែងនោះមានចម្ងាយដល់ទៅ ៧០ គីឡូម៉ែត្រពីវត្តច្រកស្ដេចនៅស្រុកបរិបូរ[43] ជាចម្ងាយផ្លូវដែល សំ សិទ្ធី អះអាងថា បានធ្វើដំណើរត្រឡប់ទៅវិញប្រហែលមួយម៉ោង។ ការពិត ព្រៃរូងខ្លា មិននៅជិតគន្លងផ្លូវនៃការធ្វើដំណើររបស់ សំ សិទ្ធី នៅខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ទេ។ សំ សិទ្ធី បានពិពណ៌នាថា បានធ្វើដំណើរទៅទិសនិរតីពីភូមិផ្អេរ (ជិតក្រុងកំពង់ឆ្នាំង) ឆ្ពោះទៅ ខ្លុងពពក និងភ្នំជម្រាយ មុនពេលបត់ទៅទិសអគ្នេយ៍ឆ្ពោះទៅវត្តច្រកស្ដេច។ ប៉ុន្ដែព្រៃរូងខ្លាមានចម្ងាយឆ្ងាយណាស់នៅទិសពាយ័ព្យពីទីតាំងចេញដំណើររបស់ សំ សិទ្ធី នៅភូមិផ្អេរ វាផ្ទុយទាំងស្រុងទៅនឹងទិសដៅដែលគាត់អះអាងថាបានធ្វើដំណើរទៅ។ ព្រៃរូងខ្លានៅឆ្ងាយពីវត្តច្រកស្ដេចដែលធ្វើឲ្យសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី មិនទទួលយកបានតាមសភាពជាក់ស្ដែងផង ហើយក៏ពុំមានអ្វីមកបញ្ជាក់ពីអត្ថិភាពរបស់វាទាល់តែសោះ។

ច. សាច់រឿងរបស់ សំ សិទ្ធី មិនសមហេតុផល

---

[42] ឯកសារ **E3/1714** "បទសម្ភាសន៍ជាមួយជនភៀសខ្លួនកម្ពុជានៅព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ" ខែ កុម្ភៈ - ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៨០ លេខ ERN 00324749។

[43] ឯកសារ **E3/2763** "បញ្ជីរណ្ដៅសាកសព" ('List of burial sites') ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៨ លេខ ERN 00379099 (ភាសាអង់គ្លេស) លេខរៀង ១១៥។

21. មានទំនាក់ទំនងរួមតែមួយគត់ដែលភ្ជាប់សក្ខីកម្មផ្សេងៗទាំងនេះអំពីសាច់រឿងរបស់ សំ សិទ្ធី គឺៈ ភាពក្លាហាន វីរភាព និងគំនិតប្រុងប្រយ័ត្នរបស់គាត់ នៅអាយុ១៤ឆ្នាំ ការពិតគឺ*ភាពសំខាន់*ជាទូទៅរបស់គាត់ ក្នុងចំណោមប្រជាជនរាប់ពាន់នាក់ ដែលគាត់អះអាងថាបានប្រមូលផ្តុំគ្នានៅវត្តច្រកស្តេច។ សំ សិទ្ធី ម្នាក់ឯងមានភាពក្លាហានរហូតហ៊ានទៅតាមឪពុកគាត់ទៅក្នុងព្រៃ បន្ទាប់មកវិលត្រឡប់មកអូរវិញ ដើម្បីប្រឹងប្រែងជួយម្តាយ ប្អូនៗ មីង និង (អាច) មាគាត់ទៀតផង។ សំ សិទ្ធី ម្នាក់ឯងមានភាពវាងវៃរហូតពុតធ្វើជាស្លាប់នៅព្រៃរូងខ្លា ដើម្បីបានរស់រានមានជីវិតយ៉ាងអស្ចារ្យជាមួយប្អូនស្រី និងប្អូនជីដូនពីរនាក់។ សំ សិទ្ធី ម្នាក់ឯងចេះប្រើ "យុទ្ធវិធីយោធា" ដើម្បីគេចចេញពីរណ្តៅគ្រាប់ បេ-៥២ ហើយនាំប្អូនស្រី និងប្អូនជីដូនពីរនាក់ត្រឡប់ទៅវត្តវិញ។ ច្បាស់ណាស់គឺ សំ សិទ្ធី និងសាច់ញាតិរបស់គាត់បីនាក់ទៀតគឺជាអ្នកនៅរស់រានតែបួននាក់គត់ មិនមែនត្រឹមតែក្នុងចំណោម ៧ គ្រួសារដែលគាត់អមដំណើរទៅព្រៃរូងខ្លាប៉ុណ្ណោះទេ តែក្នុងចំណោមជនរងគ្រោះសក្តានុពលរាប់ពាន់នាក់ដែលបានប្រមូលផ្តុំគ្នានៅវត្តច្រកស្តេច។ ការពិត សំ សិទ្ធី បានវិលត្រឡប់ទៅវត្តច្រកស្តេចវិញ និងកលល្បិចដ៏វៃឆ្លាតរបស់គាត់ក្នុងពេលដែលកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជាតាមប្រមាញ់ ដែលបានឲ្យមានការជ្រួលច្របល់តែម្នាក់ឯង ដែលធ្វើឲ្យប្រជាជន "រាប់ពាន់នាក់" ចេញពីវត្តនោះ ក្រោយពេល (ទំនងជា) រង់ចាំនៅទីនោះជាច្រើនថ្ងៃមកហើយ។ បើតាមសំដី សំ សិទ្ធី គឺ សំ សិទ្ធី ខ្លួនឯងគឺជាវីរបុរសដែលមានភាពក្លាហានបំផុត។

22. ការប្រឹងប្រែងរបស់ សំ សិទ្ធី ក្នុងការព្យាយាមធ្វើយ៉ាងណាឲ្យគេជឿជាក់លើរឿងរ៉ាវរបស់ខ្លួនបានត្រឹមតែបង្ហាញនូវភាពសង្ស័យទាំងស្រុងទៅវិញនោះទេ។ សំ សិទ្ធី អះអាងថា ការរត់រួចដ៏កម្ររបស់គាត់ពីរណ្តៅគ្រាប់ បេ-៥២ គឺដោយសារកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជាបានប្រញាប់ប្រញាលពេកក្នុងពេលកាប់សម្លាប់ពីព្រោះ "មេឃរៀបភ្លៀង"[44]។ យោងតាមសំដីរបស់ សំ សិទ្ធី កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជាចំនួន ៦ នាក់ ប្រដាប់ដោយកាំភ្លើងអាកា៤៧ និងយល់ច្បាស់អំពីគោលនយោបាយ ប.ក.ក ក្នុងការ "កម្ទេចខ្មាំង" សូម្បីតែដោយសារកំហុសតូចតាចបន្តិចក៏ដោយក្តី ពុំបានអនុវត្តតាមបញ្ជាឲ្យកាប់សម្លាប់ខ្មាំងសំខាន់ៗរបស់បក្សនោះទេពីព្រោះតែពួកគេខ្លាចមេឃរៀបភ្លៀង។ អ្វីដែលមិនគួរឲ្យភ្ញាក់ផ្អើល សំ សិទ្ធី ខ្លួនឯងពុំចងចាំដំណើរដើមទងនៃហេតុការណ៍ដ៏អស្ចារ្យនេះក្នុងរយៈពេលមួយម៉ោងដំបូងក្នុងពេលគាត់ផ្តល់សក្ខីកម្ម។ គាត់បានលើកឡើងថា "មេឃពេលនោះកំពុងភ្លៀង" នៅពេលដែលការកាប់សម្លាប់

---

[44] ប្រតិចារឹកនៃសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី ទំព័រ ២៩, ៤២, ១១៧។

បានកើតឡើង[45]។ ទាល់តែក្រោយមកទើបគាត់បានសម្រេចនិយាយថា មេឃភ្លៀងខ្លាំងនោះហើយទើបបានបណ្តាលឲ្យកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជា ចាកចេញទៅបាត់[46]។

23. ការពន្យល់របស់ សំ សិទ្ធី អំពីវិធីដែលគាត់រួចជីវិតពីការកាប់សម្លាប់ដែលគាត់បានអះអាងនោះពុំអាចឲ្យជឿជាក់បានឡើយ។ សំ សិទ្ធី បានផ្តល់សក្ខីកម្មថា ស្ត្រី និងកុមារប្រហែលជា ៣០ នាក់[47] ស្ថិតនៅក្នុងរណ្តៅគ្រាប់ បេ-៥២ ព័ទ្ធជុំវិញដោយកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជាប្រមាណ ៥ ឬ ៦ នាក់ ដែលប្រដាប់ដោយអាវុធអាកា៤៧។ សំ សិទ្ធី អះអាងថា ទោះបីជាកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជាទាំង ៥ ឬ ៦ នាក់នោះបានបាញ់ពុំ តម្រង់នៅកៀកៗនឹងអ្នកទាំង ៣០ នាក់នោះនៅក្នុងរណ្តៅតូចមួយក៏ដោយ ក៏ពួកគេបានបាញ់ខុសមនុស្សជាច្រើនជាហេតុបង្ខំឲ្យពួកគេព្យាយាមយកព្រនុងសំពងអ្នកដែលនៅរស់ត្រង់ក្បាលដើម្បីសម្លាប់ពួកគេចោល។ សំ សិទ្ធី ដែលជាក្មេងជំទង់វ័យ ១៤ ឆ្នាំនៅពេលនោះបានគេចផុតពីការបាញ់រះកៀកដោយគ្រាន់តែអង្គុយលាក់ខ្លួននៅពីក្រោយម្តាយរបស់គាត់[48]។

24. អ្វីដែលចម្លែកបំផុតអំពីសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី នោះអាចថា ទោះបីជាគេចាប់ឃាត់នៅវត្តច្រកស្តេចជាមួយនឹងមនុស្ស "រាប់ពាន់នាក់" រួមទាំងសាច់ញាតិ និងអ្នកស្គាល់ឪពុកម្តាយរបស់គាត់ ហើយទោះបីជាបានធ្វើដំណើរពីវត្តច្រកស្តេចទៅព្រៃរូងខ្លាជាមួយនឹងគ្រួសារចំនួន ៧ គ្រួសារ រួមទាំង ពូបងប្អូនជីដូនមួយ និងសាច់ញាតិផ្សេងទៀតក៏ដោយក្តី ក៏ សំ សិទ្ធី មិនអាចប្រាប់ឈ្មោះ សូម្បីបុគ្គលមួយរូបដែលត្រូវបានកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជាបានសម្លាប់ ព្រមទាំងបុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងចំណោមគ្រួសារទាំង ៧ គ្រួសារដែលត្រូវបានគេឃុំនៅវត្តច្រកស្តេច។ ជាការពិតណាស់ សំ សិទ្ធី អះអាងថាចាំមុខនាទីរបស់បុរសពីររូបនៅក្នុងក្រុមនៅវត្តច្រកស្តេចនេះ ប៉ុន្តែគាត់មិនអាចប្រាប់ឈ្មោះពួកគេបាន[49]។ វាមានតម្លៃត្រូវដកស្រង់ទាំងស្រុងតែម្តងនូវវគ្គសួរឆ្លើយពាក់ព័ន្ធនានាដែលក្រុមមេធាវីការពារក្តីទាំងពីរក្រុម និងប្រធានបានព្យាយាមទាញយកព័ត៌មាននេះ

---

[45] *ដូចខាងលើ* ទំព័រ ១៦។

[46] *ដូចខាងលើ* ទំព័រ ២៩, ៤២, ១១៧។

[47] សាក្សីបានលើកឡើងថា មានគ្រួសារចំនួន ៧ គ្រួសារ ដោយគ្រួសារនីមួយៗមានសមាជិកពី ៥ ទៅ ១២ នាក់ ហើយប្រុសៗពេញវ័យចំនួន ១២ នាក់ក្នុងចំណោមគ្រួសារទាំង ៧ គ្រួសារនោះត្រូវបានគេបំបែកចេញទៅមុននៅមុនពេលហេតុការណ៍ដែលគាត់បានរួចជីវិតពីក្នុងរណ្តៅគ្រាប់បេ៥២នោះ។

[48] *ដូចខាងលើ* ទំព័រ ២៨។

[49] *ដូចខាងលើ* ទំព័រ ២២-២៤។

ប៉ុន្តែពុំទទួលបានផ្លែផ្កា៖

សៈ ខ្ញុំសូមសួរលោកអំពីអ្នកដែលនៅរស់ពីព្រោះខ្ញុំបានពិនិត្យមើលមួយភ្លែតនៅក្នុងកុំព្យូទ័ររបស់ខ្ញុំ គ្មាននរណាធ្លាប់បាននិយាយអំពីវត្តច្រកស្តេចដើម្បីពិពណ៌នាហេតុការណ៍ដែលលោកលើកឡើងនេះទេ គ្មាននរណាម្នាក់នៅក្នុងសំណុំរឿងនេះឡើយ។ លោកបាននិយាយថា មានមនុស្សរាប់ពាន់នាក់ ហើយមានមនុស្សដែលលោកស្គាល់ច្បាស់ ហើយលោកបានរត់មកវត្តនេះវិញជួបជាមួយនឹងអ្នកដែលស្និទ្ធនឹងលោក។ ហើយក្រៅពីជីដូនមួយរបស់លោក ដែលលោកបានប្រាប់យើងទាំងអស់គ្នានោះ តើលោកលោកអាចប្រាប់ឈ្មោះអ្នកផ្សេងដែលនៅរស់ទល់សព្វថ្ងៃទេ ឬ ផ្តល់ព័ត៌មានដែលជួយឲ្យយើងកំណត់អត្តសញ្ញាណមនុស្សផ្សេងទៀតដែលអាចនៅក្នុងវត្តនោះនៅពេលនោះហើយដែលអាចរស់មកទល់សព្វថ្ងៃ?

ឆៈ បាន ខ្ញុំអាចប្រាប់បាន។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំមិនអាចបង្ខំពួកគេឲ្យមកចូលខ្លួននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះបានទេ ហើយវាជាការល្អលោកស្រីគួរទៅជួបពួកគេនៅតាមផ្ទះរបស់ពួកគេតែម្តងទៅ។ អ្នកទាំងនេះមួយចំនួនជាសាច់ញាតិឪពុកម្តាយខ្ញុំ។ ក្រោយខ្ញុំបានជួបពួកគេ ពួកគេបានសួរណាំខ្ញុំថាឪពុកម្តាយខ្ញុំរស់នៅទីណា។

ប្រធាន៖

លោកសាក្សី សូមលោកឆ្លើយឲ្យខ្លី និងចំចំណុច។ ចម្លើយវែងៗរបស់លោកនាំឲ្យខាតបង់ពេលវេលា។ គ្រាន់តែប្រាប់ខ្លីៗមកថាតើនរណាគេខ្លះទៀតដែលនៅរស់ទល់សព្វថ្ងៃ។

លោក សំ សិទ្ធី៖

ឆៈ សាច់ញាតិខ្ញុំខ្លះនៅរស់នៅទល់សព្វថ្ងៃ។

លោក VERCKEN

សៈ តើលោកអាចប្រាប់ឈ្មោះខ្លះបានទេ?

លោក សំ សិទ្ធី

ឆៈ ខ្ញុំមិនអាចប្រាប់នៅពេលនេះបានទេដោយសារខ្ញុំមិនស្គាល់ឈ្មោះពិតរបស់ពួកគេផងនោះ[50]។

25. ជាជាងស្នើសុំឲ្យកែសម្រួលសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី ប្រហែលតាមរយៈការស្នើសុំឲ្យបង្ហាញព័ត៌មានលម្អិតដែលស៊ីសង្វាក់នឹងគ្នា សហព្រះរាជអាជ្ញាបានត្រឹមតែយោងលើហេតុការណ៍ទាំងនេះនៅក្នុង

---

[50] *ដូចខាងលើ* ទំព័រ ១១៨-១២០។ *សូមមើលផងដែរ* ទំព័រ ២២ (សាក្សីព្រមប្រាប់ថា គាត់មិនអាចចងចាំឈ្មោះអ្នកទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងចំណោមគ្រួសារទាំង ៧ គ្រួសារដែលត្រូវបានគេនាំមកព្រៃរូងខ្លានោះទេ។

អំឡុងពេលសួរសាក្សីរូបនេះតែប៉ុណ្ណោះ។ ផ្ទុយមកវិញ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានផ្តោតលើការសួរសំណួរស្ទើរតែទាំងស្រុងលើបញ្ហានៃភាពពុំជាប់ទាក់ទងនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខទៅវិញ ឬ នៅក្នុងករណីខ្លះ លើសំណុំរឿង ០០២ ទាំងមូល[51]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានបន្តប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រនេះសួរសំណួរទៅកាន់សាក្សី បើទោះជាមានការជំទាស់ជាច្រើនលើកច្រើនសារពីក្រុមមេធាវីការពារក្តីក៏ដោយ[52]។ វិធីសាស្ត្រនេះអាចជួយបាននៅពេលនោះ ពីព្រោះក្នុងពេលបង្ហាញខ្លួនក្នុងរយៈពេលខ្លីបែបនេះនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ សំ សិទ្ធី អាចគេចវៀសមិនជាន់កែងខ្លួនឯងបាន។ សម្រាប់សហព្រះរាជអាជ្ញា ការយកចិត្តទុកដាក់លើរឿងនិទានរបស់ សំ សិទ្ធី កាន់តែតិចកាលណា កាន់តែល្អកាលហ្នុង។

III. ឧទ្ទិករណ៍

26. ដូចមានការបង្ហាញនៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខ សក្ខីកម្មសាក្សីផ្ទាល់ភ្នែកមួយចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះដែលបង្ហាញអំពីជោគវាសនារបស់អ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរនៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ឬនៅក្នុងអំឡុងថ្ងៃនោះ ឃើញមាននៅក្នុងទម្រង់ផ្សេងៗនៅក្នុងសំណុំរឿង។ បុគ្គលតែម្នាក់គត់ដែលបានផ្តល់សក្ខីកម្មបែបនេះនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងគឺ គឹម វ៉ាន់ឌី។ ភ័ស្តុតាងរបស់បុគ្គលរូបនេះជាប់ទាក់ទងនឹងការស្លាប់ពូរបស់ខ្លួន នៅមុនពេលការប្រយុទ្ធគ្នាបានបញ្ចប់[53] យោងតាមការអះអាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា[54]។ ការរៀបរាប់ជាច្រើនទៀតនៅក្នុងសំណុំរឿង - ជាការពិត មិនមែនតែនៅក្នុងសំណុំរឿងប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែនៅក្នុងចំណោមការជ្រើសរើសតាមទំនើងចិត្តពីឯកសារចំនួនប្រហែល ១០ ទៅ ២០ ដែលត្រូវបានដកស្រង់នៅក្នុងសាលក្រមក្នុងគោលបំណងជាក់លាក់ដើម្បីបង្ហាញថាទាហាននៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរត្រូវបានសម្លាប់ចោល - បង្ហាញថា ទាហាន និងអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួនក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅមន្ទីរឃុំឃាំងអស់រយៈពេលមួយ

---

[51] *សូមមើលឧទាហរណ៍ ដូចខាងលើ* ទំព័រ ៧៦-៧៩, ៨១-៨២។

[52] *ដូចខាងលើ* ទំព័រ ៧៩-៨០, ៩៣, ៩៩, ១០១, ១០៥។

[53] ឯកសារ **E1/148.1** "ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនីតីជំនុំជម្រះនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២" (គឹម វ៉ាន់ឌី) ថ្ងៃទី ៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២ ទំព័រ ៨៣:១១-១៨។ បណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ៥៩៣។

[54] ឯកសារ **F17/1** "ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១" ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៥ ("ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខ") កថាខណ្ឌ ១៦៥។

រយៈពេលខ្លី មុនពេលដោះលែងឲ្យទៅនៅតាមសហករណ៍នានា[55]។ ដូច្នេះ សំ សិទ្ធី គឺជាបុគ្គលតែម្នាក់គត់ ពោលគឺ គាត់គឺជាមនុស្សតែម្នាក់គត់ដែលបានរៀបរាប់រឿងរ៉ាវដែលគាត់ជួបប្រទះផ្ទាល់នៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះនៃសាលាក្ដីនេះដោយបានបញ្ជាក់ថា ទាហាននៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងដកចេញនៅក្នុងអំឡុងពេលជម្លៀសពីទីក្រុងត្រូវបានសម្លាប់ចោលនាពេលក្រោយមក។ ជាការពិតណាស់ ការរៀបរាប់របស់ សំ សិទ្ធី មានតែមួយគត់នៅក្នុងសំណុំរឿងក្នុងទម្រង់នានា ដូចជា - ពាក្យចចាមអារ៉ាម ឬ បើមិនដូច្នោះទេ រួមទាំងពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី និងជនអនាមិកនៃចម្លើយដែលបានទទួលនៅក្រៅក្របខ័ណ្ឌតុលាការការ - ដែលទំនងពិពណ៌នាអំពីការសម្លាប់គ្រួសារអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរកើតឡើងតាំងពីរយៈពេលយូរ មុនពេលរំដោះប្រទេសទៅទៀត។

27. បណ្ដឹងសាទុក្ខនេះបានបង្ហាញបន្ថែមទៀតថា បទដ្ឋានអន្តរជាតិទាមទារឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងវាយតម្លៃលើអង្គហេតុនានាដែលបានស្ដែងឲ្យឃើញតាមរយៈសក្ខីកម្មផ្ទាល់ជាមុនសិន មុននឹងឈានទៅពិចារណាថាតើចម្លើយដែលទទួលបាននៅក្រៅក្របខ័ណ្ឌតុលាការ ស៊ីសង្វាក់គ្នានឹងសក្ខីកម្មដែលបានស្ដាប់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះដែរឬទេ[56]។ ជាពិសេស អង្គជំនុំជម្រះសាលា

---

[55] *សូមមើលឧទាហរណ៍* ឯកសារ **E3/5397** “ទម្រង់បែបបទព័ត៌មានអំពីជនរងគ្រោះ ម៉ី ណារី” ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៨ ERN 00834021 (ពិពណ៌នាថាត្រូវបានគេជម្លៀសទៅ “កន្លែងការដ្ឋានក្រុមអ្នករដ្ឋការចាស់”)។ *សូមមើលឧទាហរណ៍* ឯកសារ **E3/4822** “ទម្រង់បែបបទព័ត៌មានអំពីជនរងគ្រោះ អ៊ឹម គ្រេះ” ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៨ ERN 00893354 (ទាហាននៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរត្រូវបានគេបញ្ជូនទៅអប់រំរួមជាមួយនឹងទាហានចំនួន ៥០០ នាក់ផ្សេងទៀត)។ ឯកសារ **E3/5232** “កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី គង់ សំអាត” ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៨ ERN 00279257 (ទាហាននៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរដែលត្រូវបានគេបំបែកចេញពីក្រុមត្រូវបាននាំយកទៅរស់នៅតាមសហករណ៍ផ្សេងៗពីគ្នា)។ ឯកសារ **E3/5232** “កំណត់ហេតុនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី ដុច ពន្លក” ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៩ ERN 00275399 (ទាហាននៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរដែលត្រូវបានគេប្រមូលផ្ដុំឲ្យនៅម្ដុំក្រោយការប្រកាសរបស់កងទ័ពប្រជាជនរំដោះជាតិកម្ពុជាត្រូវបាននាំយកទៅធ្វើស្រែ)។ ឯកសារ **E3/5598** “មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយនឹង ខាត់ ជិន” ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៥ ERN 00874736 (ទាហានដែលបានចុះចាញ់ និងដោះសម្លៀកបំពាក់ចេញនោះ “ត្រូវបានទុកឲ្យរួចផុតពីសេចក្ដីស្លាប់” ហើយ “ពុំត្រូវបានគេបញ្ជូនចេញទៅនោះទេ”)។ ឯកសារ **E3/1593** “របបប៉ុលពត៖ ពូជសាសន៍ អំណាច អំពើប្រល័យពូជសាសន៍” ERN 00678599 (ពិពណ៌នាថា ទាហាន និងអ្នករដ្ឋការជិត ១,០០០ នាក់ត្រូវបានគេបញ្ជូនទៅអប់រំនៅក្នុងខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ហើយត្រូវបានគេដោះលែងមកវិញប៉ុន្មានខែក្រោយមក”)។ *សូមមើលផងដែរ* បណ្ដឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ៥៨៥, ៥៩០។ ឯកសារ **E295/6/3** “សេចក្ដីសន្និដ្ឋានបញ្ចប់ការពិភាក្សាដេញដោលនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១” ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ កថាខណ្ឌ ៣៨៤។

[56] បណ្ដឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ១៦១។

ដំបូងគួរប្រុងប្រយ័ត្នជាពិសេស នៅក្នុងការវាយតម្លៃលើចម្លើយដែលទទួលបាននៅក្រៅក្របខ័ណ្ឌតុលាការដែលការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញាយកមកសំអាងដើម្បីបង្ហាញនូវបែបផែនទ្រង់ទ្រាយធំនៃទង្វើក្នុងគោលបំណងធ្វើជាមធ្យោបាយមួយ ក្នុងការបង្ហាញការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់បុគ្គល[57]។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងគួរពិចារណាដកចេញចម្លើយដែលបានទទួលនៅក្រៅក្របខ័ណ្ឌតុលាការដែលជាប់ទាក់ទងនឹង "បញ្ហាថ្មីៗ" រវាងភាគី និងដើម្បីផ្តល់ទម្ងន់តិចតួចលើចម្លើយបែបនេះដែលត្រូវបានទទួលយកមកដាក់បញ្ចូលជាភស្តុតាង[58]។ សូម្បីបទដ្ឋានទាំងនេះក៏ពុំគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទាំងនេះផងដែរ ពីព្រោះខុសពីសាលាក្តី *មិនអចិន្ត្រៃយ៍*នានាដែលបទដ្ឋានទាំងនេះមានដើមកំណើតចេញមក ក្រុមមេធាវីការពារក្តី មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតទាំងស្រុងឲ្យចូលរួមនៅក្នុងដំណើរការស៊ើបអង្កេត ខណៈតួនាទីរួមនេះត្រូវបានប្រគល់ឲ្យទៅសហព្រះរាជអាជ្ញា និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី[59]។ ជាងនេះទៀត អង្គជំនុំជម្រះគួរពិចារណាជាពិសេសលើពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងបណ្តឹងរបស់ជនរងគ្រោះដែលត្រូវបានរៀបចំឡើងក្នុងគោលបំណងធ្វើជាបណ្តឹង ដោយពុំបានស៊ើបសួរដោយមន្ត្រីតុលាការ ឬភាគីនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ក្រៅតែពីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីខ្លួនឯង[60]។ ឯកសារទាំងនោះទំនងជាត្រូវបានដកចេញទាំងស្រុងតែម្តងពីការជំនុំជម្រះ នៅតាមបណ្តាសាលាក្តី *មិនអចិន្ត្រៃយ៍*នានា ហើយដោយសារលក្ខខណ្ឌដាច់ខាត ហាមឃាត់ នួន ជា មិនឲ្យប្រមូលភស្តុតាងដោះបន្ទុកទៀតនោះ ការសំអាងទាំងស្រុងដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើឯកសារទាំងនេះក្នុងគោលបំណងសំខាន់ៗនោះគឺជាការរំលោភជាក់ស្តែងលើសមភាពរវាងគូភាគីក្តី។ យោងតាមការវិភាគផ្ទាល់របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ឯកសារទាំងនេះមានលទ្ធភាពទទួលបាន "ទម្ងន់តិចតួចប៉ុណ្ណោះ ប្រសិនបើមាននោះ"[61]។

28. នៅក្នុងករណីនេះ ការអនុវត្តបទដ្ឋានទាំងនេះទាមទារឲ្យយកសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី មកពិនិត្យពិច័យឲ្យបានល្អិតល្អន់បំផុត ប្រសិនបើអាចធ្វើបាន។ សហព្រះរាជអាជ្ញាទទូចឡើងថា លក្ខខណ្ឌរីករាលដាលនៃការសម្លាប់ដូចបានអះអាងថាបានកើតឡើងនៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ឬ

---

[57] បណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ១៦២។

[58] បណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ១៦២។

[59] បណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ៣១-៣២, ១៣៣-១៣៤។

[60] បណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ១៥៦, ១៦៥។

[61] បណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ១៦៥។

ក៏ប្រហែលជាអំឡុងថ្ងៃនោះមានសារៈសំខាន់ ក្នុងការបង្ហាញនូវអត្ថិភាពនៃគោលនយោបាយសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមក្នុងការកំណត់គោលដៅលើទាហាន និងអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ[62]។ នួន ជា ជំទាស់ដាច់អហង្កាចំពោះការសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលថា ការសម្លាប់ទាំងនេះត្រូវបានប្រព្រឹត្ត។ ជំហរជំទាស់នេះគាំទ្រដោយភស្តុតាងជាច្រើនដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានដកស្រង់ដោយខ្លួនឯងនៅក្នុងសាលក្រម[63]។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី បណ្តឹងជនរងគ្រោះ និងចម្លើយផ្សេងៗទៀតដែលទទួលបាននៅក្រៅក្របខ័ណ្ឌតុលាការដែលពុំមានយថាភាព គឺជាបណ្តុំនៃភស្តុតាងដែលបានដកស្រង់នៅក្នុងសាល-ក្រម។ ផ្អែកតាមកាលៈទេសៈទាំងនេះ ការវាយតម្លៃដ៏ប្រយ័ត្នប្រយែងមួយលើសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី រួមទាំងគុណភាពនៃភស្តុតាងស៊ីសង្វាក់គ្នា គឺជាគ្រឹះសំខាន់មួយដែលការវាយតម្លៃលើភស្តុតាងដោយអង្គជំនុំជម្រះនេះចំពោះភស្តុតាង (ជារឿយៗ ភស្តុតាងដោះបន្ទុក) ដូចបានដកស្រង់នៅក្នុងសាលក្រម ចាំបាច់ត្រូវយកមកសំអាង[64]។

29. ដោយសារផលវិបាកនៃការមិនអនុញ្ញាតឲ្យក្រុមមេធាវីការពារក្តីចូលរួមនៅគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់នៃការស៊ើបអង្កេត ទើបក្រុមមេធាវីការពារក្តីពុំមានលទ្ធភាពប្រឹងប្រែងជាមុនក្នុងការជំទាស់ ឬផ្ទួរផ្គងខ្លឹមសារនៃសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី។ ដោយសារមូលហេតុនេះ ក្រុមមេធាវីការពារក្តីបានដាក់សំណើម្តងហើយម្តងទៀតជូនសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដើម្បីស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ

---

[62] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ៥១។

[63] *សូមមើល* កថាខណ្ឌ ២៦ ខាងលើ។

[64] ដូចបណ្តឹងសាទុក្ខបានតវ៉ា វាមានហេតុផលជាច្រើនដែលសមស្របនឹងធ្វើការពិនិត្យភស្តុតាងនេះ*សារជាថ្មី*។ ចំណុចទីមួយ អង្គជំនុំជម្រះនេះមានយុត្តាធិការក្នុងនាមជាតុលាការកំពូលនៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការជាតិកម្ពុជា។ *សូមមើល*បណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ២-១១។ ចំណុចទីពីរ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានប្រព្រឹត្តកំហុសគួរយកមកពិចារណានៅក្នុងការវិភាគរបស់ខ្លួនអំពីគោលនយោបាយកំណត់គោលដៅនៃសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម។ កំហុសទាំងនេះមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងការវាយតម្លៃរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើការប្រព្រឹត្តលើទាហាន និងអ្នករដ្ឋការនៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរនៅមុនឆ្នាំ ១៩៧៥ ហើយនឹងការណែនាំរបស់មជ្ឈិមបក្សលើបញ្ហានេះក្រោយពេលរំដោះ រួមទាំងការបង្ហាញមិនត្រឹមត្រូវជាហូរហែរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើភស្តុតាង និងការខកខានជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងការទទួលស្គាល់ភស្តុតាងដោះបន្ទុកពីប្រភពនានាដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានយល់ឃើញម្តងហើយម្តងទៀតថាអាចទុកចិត្តបាន។ *សូមមើល*បណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ៥២៩-៥៧៣ (ដកស្រង់ឯកសារសំអាងពាក់ព័ន្ធ)។ ទោះក្នុងករណីណាក៏ដោយ កត្តាទាំងឡាយដូចបានបង្ហាញនៅទីនេះគឺជាចំណុចស្នូលទៅនឹងការវាយតម្លៃរបស់អង្គជំនុំជម្រះនេះលើសំអាងហេតុនៅក្នុងសាលក្រមស្តីពីបទដ្ឋាននៃការពិនិត្យមើលឡើងវិញ។

ដោយក្នុងនោះបានស្នើសុំឲ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតប្រឹងប្រែងខ្លាំងក្លាជាងនេះក្នុងការវាយតម្លៃលើភាពអាចទុកចិត្តបាននៃសក្ខីកម្មសាក្សី និងដើម្បីទទួលបានភស្តុតាងដែលស៊ីសង្វាក់គ្នា[65]។ នៅក្នុងអំឡុងពេលជំនុំជម្រះ ក្រុមមេធាវីការពារក្តីស្នើសុំឲ្យ សំ សិទ្ធី ចូលខ្លួនមកផ្តល់សក្ខីកម្ម ប៉ុន្តែអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានជំទាស់[66]។ ដូច្នេះ វាគ្មានវេទិកាស្នើសុំឲ្យមានដំណោះស្រាយណាមួយអាចធ្វើឡើងទៅបាននាពេលនោះឡើយ។

30. ដូចអង្គជំនុំជម្រះនេះធ្លាប់បានសម្រេចនាពេលថ្មីៗនេះរួចហើយ វិធាន ១០៤(១)នៃវិធានផ្ទៃក្នុងផ្តល់ឆន្ទានុសិទ្ធិធំធេងដល់អង្គជំនុំជម្រះនេះក្នុងការកោះហៅភស្តុតាងថ្មីណាមួយដែលខ្លួនយល់ឃើញថាដើម្បីជាផលប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌[67]។ ការសម្រេចនេះរួមបញ្ចូលទាំងការវាយតម្លៃថាតើភស្តុតាងនានាមានប្រយោជន៍ដល់ការបញ្ជាក់ការពិតដែរឬទេ។ ដោយយល់ឃើញនូវសារៈសំខាន់នៃសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី ក្នុងបរិបទនៃភស្តុតាងដូចបានដកស្រង់នៅក្នុងសាលក្រម ព្រមទាំងចំណុចផ្ទុយគ្នាជាច្រើននៅក្នុងសក្ខីកម្មរបស់គាត់ និងនត្ថិភាពនៃភស្តុតាងដែលស៊ីសង្វាក់គ្នានៅក្នុងសំណុំរឿងនោះ កិច្ចស៊ើបសួរដូចបានលើកឡើងនៅក្នុងកថាខណ្ឌ ៣១ ខាងក្រោម បានបំពេញបទដ្ឋាននេះយ៉ាងពិតប្រាកដ។

IV. សំណើសុំ

31. អាស្រ័យហេតុនេះ ក្រុមមេធាវីការពារក្តីស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល អនុលោមតាមវិធាន ១០៤(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង បំពេញកិច្ចតែងតាំងអ្នកស៊ើបអង្កេតមួយរូបឲ្យប្រមូលភស្តុតាងផ្ទៀងផ្ទាត់ជាមួយនឹងសក្ខីកម្មរបស់ សំ សិទ្ធី រួមទាំង យ៉ាងហោចណាស់ បំពេញកិច្ចស៊ើបសួរដូចខាងក្រោម៖

(ក) ស្តាប់ចម្លើយបងប្អូនជីដូនមួយស្រីរបស់ សំ សិទ្ធី ឈ្មោះ សំ គឹមសុខ មានអាស័យដ្ឋាន

---

[65] ឯកសារ **D318** "សំណើទី១៩ ស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០។ ឯកសារ **D319** "សំណើទី១២ ស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០។ ឯកសារ **D320** "សំណើទី២១ ស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០។ ឯកសារ **D336** "សំណើទី២២ ស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០។ ឯកសារ **D338** "សំណើទី២៣ ស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ មករា ឆ្នាំ២០១០។ ឯកសារ **D339** "សំណើទី២៤ ស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១០។ ឯកសារ **D340** "សំណើទី២៥ ស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ" ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១០។

[66] ឯកសារ **E291/2** "សំណើសុំកោះហៅសាក្សីពាក់ព័ន្ធនឹងការចោទប្រកាន់អំពីគោលនយោបាយនៃការកំណត់មុខសញ្ញាមន្ត្រីសាធារណរដ្ឋខ្មែរ" ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៣។ បណ្តឹងសាទុក្ខ កថាខណ្ឌ ៨៥។

[67] សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ នួន ជា កោះហៅសាក្សី កថាខណ្ឌ ១៧។

នៅក្នុងភូមិទ្រាជើង ឃុំស្រែថ្មី ស្រុករលៀប្អៀ ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង។

(ខ) កំណត់ថាតើទីតាំងឈ្មោះព្រៃរូងខ្លាស្ថិតនៅក្នុងរង្វង់ចម្ងាយពីរគីឡូម៉ែត្រពីវត្តច្រកស្តេចដែរ ឬទេ ហើយប្រសិនដូច្នេះមែន ព្យាយាមកំណត់រកផ្នូរសាកសព តាមរយៈភ័ស្តុតាងរូបវ័ន្ត និង/ឬ ការសម្ភាសន៍ជាមួយនឹងអ្នកស្រុក។

(គ) សម្ភាសន៍អ្នកស្រុកនៅច្រកស្តេចដើម្បីធ្វើយ៉ាងណាបញ្ជាក់ផ្ទៀងផ្ទាត់លើខ្លឹមសារនៃសក្ខីកម្ម របស់ សំ សិទ្ធី និង

(ឃ) ស្វែងរកអត្តបទសម្ភាសន៍របស់ សំ សិទ្ធី នៅក្នុងកាសែតកោះសន្តិភាព។

បើពុំដូច្នោះទេ មេធាវីការពារក្តីស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះអនុញ្ញាតឲ្យខ្លួនធ្វើការស៊ើបអង្កេតដោយខ្លួនឯងលើអង្គហេតុទាំងនេះ។

សហមេធាវីការពារក្តី នួន ជា

សុន អរុណ Victor KOPPE